

Javaslatétel a

„Rákoskeresztúri kiszélgetés”

települési értéktárba történő felvételéhez

Készítette: Gordos Anna

Budapest, Rákospente

2025. április 7.

Javaslat a

"Rákoskeresztúri kiszélesztés"

települési értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Gordos Anna.....(név)

.....(aláírás)

Budapest, Rákoskeresztúr, 2025. 04. 07.....(település, dátum)

(P. H.)

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Gordos Anna
táncpedagógus
a rákosmenti Forgórózsa Tánc- és Énekegyüttes vezetője

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név:	Gordos Anna
Levelezési cím:	1173 Budapest, Sima u. 37. 1. em. 7. ajtó
Telefonszám:	0630 532 7791
E-mail cím:	gordostanc@gmail.com

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **RÁKOSKERESZTÚRI KISZELÉGETÉS**

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ <u>kulturális örökség</u>	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

Rákoskeresztúr, 18. század első harmadától a 20. század első harmadáig

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

☒ <u>települési</u>	☐ tájegységi	☐ megyei	☐ külhoni magyarország

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

A rákoskeresztúri kiszelégetés

A rákoskeresztúri „kiszelégetés”¹ - a kiszehajtás néven ismert szokás helyi megjelenési formája - egy a kora középkorig visszavezethető virágvasárnapi népszokás, amit a rákoskeresztúri szlovák lakosok éltek kb. az első világháború utáni időkig. Bár ma már nagyon kevés keresztúri származású ember őriz emléket a népszokásról, azt többen fel tudják még eleveníteni, hogy nagyszüleik fiatalkorában a szokás elevenen élt a faluban.

A kiszehajtás szokását azért javaslom fölvenni a Rákosmenti Értéktárba, mert a szokás története a Keresztúrra a 18. században betelepülő szlovákok származási helyéről mesél, valamint – az írásos forrásokban vizsgálható adatok szerint – a szokás keresztúri változata olyan archaikus formai és tartalmi elemeket őriz, amelyek a magyar nyelvterületen ritkának számítanak. A rákoskeresztúri kiszelégetés éppen ezért alkalmas arra, hogy egyediségénél fogva jelképezze és újrateremtse a rákoskeresztúri – tágabb, 21. századi értelmezésben a rákosmenti – identitást.

A kiszehajtás szokása a magyar nyelvterületen kizárólag a palócok lakta északi vidékeken ismert (a Budapest–Eger tengelytől északra, elsősorban Pest, Nógrád, Hont és Heves vármegyékben), illetve a délebbre, magyar környezetbe települt szlovákoknál maradt meg.

A szokás a húsvét előtti böjti időszakhoz kötődik: virágvasárnap vagy feketevasárnap szalmából készült bábut hordoztak végig a falun énekszóval, körmenetszerűen, amit általában újmenyecskének vagy menyasszonynak öltöztettek fel. A kiszét (Keresztúri szóhasználatban: kiszelt)² a falu határába vitték, majd ott levetkőztették és rituálisan megsemmisítették: vízbe dobták, elégették vagy egyszerűen sorsára hagyták.

A kiszehordás közben énekelt szokásdalok szövege, az adatközlők szokásmagyarázatai valamint a szokással kapcsolatban álló egyéb böjti énekes játékok dalszövegei arról tanúskodnak, hogy a szokás hiedelemháttere a következő volt:

- a rontás, betegség, „dög” kivitele a falu határán kívülre, majd mindezek kollektív megsemmisítése
- a böjti étel (a jellegzetes korpából erjesztett savanyúlevest szintén kiszelnék nevezték) elvitele, valamint ezzel párhuzamosan a húsvéti húsétel (sonka, sodrovina) behívása
- a lányok férjhez menésének rituális elősegítése
- a tavasz, bőség, egészség behívása a faluba
- bő termés varázslása
- rontáselhárítás (pl. jégverés ellen).

A magyar nyelvterületen elterjedt szokásdalok szövege általában a fenti hiedelmeket aktiválja a közösségi tudatban. Ezzel szemben ha megnézzük a szlovák változatokat, azt találjuk, hogy azokban a Halállal, annak bábu által megszemélyesített alakjával folytatnak dialógust, a Halált igyekeznek eltávolítani a faluközösségből. Manga János, a szokás legavatottabb néprajzkutatója

¹ Beszélgetés Burger Erzsébettel (2019. 10. 29.)

²² *Kysel*: szlovák eredetű szó; savanyúságot, savót jelent. (Manga 1940: 88) *Kyselnek* nevezték a korpából erjesztett levest is, amely általános böjti étel volt húsvét előtt (más vidékeken ciberének is nevezték). A *kysel* – meghordozott bábuként – pedig az egész böjti időszak és átvitt értelemben a nélkülözés, a téli hideg, pusztulás és minden rossz megszemélyesítője. Míg magyarlakta területen elsősorban a *kisze*, *kiszi*, *kiszőce*, *kicevice*, *banya*, *villő* elnevezések használatosak (MNL III: 220), addig a *kysel*, *kisel* szó használatával a szlovák területeken és a magyar környezetben élő szlovákoknál találkozunk.

folklóradatok sokaságával mutatja ki, hogy Európa északnyugati területein (elsősorban cseh, morva, szlovák és német nyelvterületen) már a 14. században szokásban volt a halálkihordás, minden bizonnyal az egykori pestisjárványok elleni körmenetek mintájára, amelyekben szalmabábu személyesítette meg a halált. A szalmabábu eredetileg tehát a halál jelképe, egyfajta „imago mortis” (Manga 1969: 120), neve pedig Morena, Mariena, Muriena³ stb. (Manga 1969:118-126). Míg a magyar nyelvű folklórányagban ennek nyomát alig találjuk, addig a Nyitra, Liptó, Bars megyék szlovák nyelvű szokásdalaira ez az archaikusabb tartalmi réteg a jellemző.

A rákoskeresztúri kiszehajtás szokásdalában – a történeti Magyarország délebbi területei szórvány-szlovákságának körében egyedülálló módon – éppen ennek a koraközépkori halálkihordásnak az emlékét őrizte meg a paraszti tudat:

*Muriena, za koho si umrela?
Za kerestúrske d'jouke,
Za peknje panenke umrela.⁴*

*(Muriena, kiért haltál meg?
A keresztúri lányokért,
A szép leánykákért.)⁵*

A keresztúri szokásdal tartalmilag közeli szöveganyag-párhuzama az egybefüggő szlovák nyelvterületen lévő Garamkovácsiról (Kozarovce, Bars megye), magyar fordításban:

*Kyselica Morena,
Kiért haltál meg?
A bíró úrért?
Vagy annak fiáért? (Manga 1940: 86)*

Ugyanez a szövegpárhuzam az egykori Zólyom vármegyéből, Szalatnyáról (Slatina):

*Morena, Morena
Za kobos' umrela?
Nie za nás, nie za nás,
ale za utláčanjch kresťanov. (Manga 1956: 430)*

*(Moréna, Moréna,
Kiért haltál meg?
Nem értünk, nem értünk,
hanem az elnyomott keresztényekért)⁶*

A halál – és vele együtt minden megújulást gátló dolog – közösségből való kivetése a kiszehajtás szokásának legbelsőbb tartalmi magja, hiedelemképzete. Manga János a gyűjtött adatok elemzésével egyértelműen felállította azt a történeti-logikai sort, amelyben a későbbi jelentésrétegek erre ráépültek az évszázadok során, párhuzamosan a társadalmi változásokkal:

halál (vele együtt a tél, hideg) kihordása → a tavasz, a nyár jelképes behozatala → pártalálás, házasodás serkentése → bő termés előidézése → rontáselhárítás pl. zivatar, jégeső ellen (Manga 1969: 120-121).

³ A szláv néphitben Moréna a halál istennője (Manga 1940: 88). Sinkovicsné memoárjában úgy említi, mint „a sötétség istennője” (Sinkovics 1987: 132).

⁴ Hangfelvétel: ZTI_AP_16931d. (Manga János 1967. 07.26.) Ld. <https://zti.hungaricana.hu/hu208005>. Ld. még az ugyanazon gyűjtés során elhangzott másik változatot (ak. Gébele Mihályné): ZTI_AP_16931b.

<https://zti.hungaricana.hu/hu208003> Kézirat: Sinkovics 1987: 130. A szöveget, bár nem teljes formájában, de Sinkovicsnéától átveszi Leskő-Dely. (2018:86). A hangfelvétel szövegének lejegyzése Erdélyi-Molnár Klára munkája.

⁵ nyers fordítás: G. A.

⁶ nyers fordítás: G. A.

Míg a kiszehordás magyar változataiban a későbbi jelentésrétegek dominálnak, addig az archaikusabb szlovák anyagban – így a keresztúriban is – a hiedelem legmélyebb jelentésével is gyakran találkozunk.

A rákoskeresztúri kiszehajtás szokása ezen túlmenően is tartalmaz érdekes részleteket. Jelen beadványban ezeket szeretném érinteni az alábbiakban.

1. Szöveg

A rákoskeresztúri szokásdalban visszatérő „*Milá moja ľaluja*” szövegrészletet Sinkovicsné Kalina Julianna forrásértékű könyvében így fordítja: „kedves liliomszálam” (Sinkovics 1958: 50).

Ez a szövegrészlet a szokást tartalmilag az országosan ismert böjti párválasztó játékhoz, a **Fehér liliomszál**hoz (szlovák párhuzama: Oli, oli Janko...) kapcsolja,⁷ amit megerősítenek a keresztúri szokásdalnak a játékszöveggel megegyező sorai:

*Podopri si bočke,
Na zlaté vidličke,
Mila moja, ľaluja,
Mila moja, ľaluja!*

*(Támaszd meg magadat
Az arany villával,
Kedves liliomszálam,
Kedves liliomszálam!)*⁸

A *Fehér liliomszál* játék szövege és kapcsolódó játékmódja a húsvét előtti (nagypénteki, virágvasárnapi) rituális mosakodás formuláját őrizte meg. A szokás hiedelemháttére szerint a vízben való mosakodás szépséget, egészséget, újjászületést varázsol a következő esztendőre és megtisztítja a lelket a bűnöktől. Ez a jelentéskör áttevődött a kiszehajtás szokására is: Hont megyében például, Ipolyság környékén az elégetett kiszebábu szalmájának hamujával dörzsölték meg a leányok az arcukat, hogy ne legyenek szeplősek (Manga 1940: 86).

Gazda Klára kimutatta, hogy a játék szövegében és mozdulataiban is megjelenő motívumokat (mosdás, törülközés, pálcával való megtámaszkodás) „a magyar népi halottkultusz alapján is értelmezhetjük” (Gazda 2017: 117).⁹ Ennek tükrében érthető, miért szerepel a keresztúri szokásdalban ez a játékszöveg, ráadásul közvetlenül a fentebb idézett, a Halált kérdőre vonó sorok után (*Muriena, za koho si umrela?*).

A *Fehér liliomszál* játék a halál vállalásáról szól, az újjászületés érdekében. Ez a gondolatkör kapcsolja a párválasztó játékot a kiselégetés szokásához, aminek lényegi jelentésmagja szintén ez. Ebben a nép tudatában mélyen gyökerező hitben megfér egymás mellett a pogány korok emberáldozatának emléke és a középkor krisztianizációs törekvései is (Gazda 2017: 121).

A Magyar Népzene Tárában található kiszehajtás szokásleírások között nem található egy szövegváltozat sem, amelyik a *Fehér liliomszál* motívumát tartalmazná. Van viszont két Nyitra megyei adat, amelynek szövegében szó van a liliummal tartalmilag érintkező ibolyáról¹⁰ (MNT II. 1953: 171-172). Ezek közül a Kodály által 1909-ben Alsóbodokon gyűjtött változat szövege figyelemre méltó:

⁷ A Magyar Népzene Tára Gyermekjáték kötete 50-nél is több leírást közöl erről a játékról (MNT I.)

⁸ nyers fordítás: G. A.

⁹ Gondoljunk arra a hiedelemre, hogy a halott lelkének át kell kelnie a földi és túlvilágot elválasztó folyón, vagy a halottat megmosdatták, koporsójába törülközőket tettek, hogy pálcá gyanánt megtámaszthassa magát a vízen való átkeléshez (Gazda 2017: 117.).

¹⁰ Gazda Klára a Zenatudományi Intézet játékarchívumának vonatkozó adatai között 8 játékot talál a típusból a Felvidék és a Dunántúl területéről, amelynek főszereplője lilium helyett ibolya (Gazda 2017: 93).

Haj, kiszice, kiszice,
szé' szákadó kiszice.
Hâj, de fehér â mező,
de nēm â rúzsātó,
Hâj, âz ivolyātó.
Hâj, villő stb.¹¹

A Nyitra megyei magyar falvakban a kiszé kihajtása a villőzés¹² szokásával kapcsolódott össze: miután vízbe vetették vagy elégették a kiszét, szalaggal feldíszített zöld ágakkal vonultak vissza a lányok faluba, hogy miután kivitték a telet, szertartásosan be is hozzák a tavaszt. A kapcsolódó szokásdalokban – ahogy az idézett szöveg is mutatja – a természet megújulásáról van szó.

Bár további kutatást igényel, de ez alapján talán feltételezhető, hogy a keresztúri kiszehajtás szokásdalának liliumszálas szövegrészlete a villőzés szokásának korábbi meglétére, a Keresztúrra betelepült tótok esetében pedig azok írásos történeti forrásokból megerősített származási helyéhez képest (Puzsár–Ádám 2013: 28) **akár északabbi származására is utalhat.**¹³ Ezt sejteti egy dallampárhuzam is a rákoskeresztúri és egy Nyitra megyei virágvasárnap-i szokásdal között, amit a következő fejezetben elemzek részletesebben.

A szövegnél maradvá még annyit tartok fontosnak megjegyezni, hogy a *Fehér liliumszał* játék szövegét idéző sorok a rákoskeresztúri szokásdalban kapcsot, átmenetet képeznek a halál megidézésének és a párválasztásnak a tematikája között. Ugyanis a vízben való hajnali mosdás és a legény kendőjébe való törülközés egyúttal szerelemvarázslásként is működött a hagyományban (Gazda 2017: 87).

A házasságra, pártalálásra való utalás a kiszehajtás egyik nagyon fontos mozzanata. „A kiszehajtást a lányok egymás között éppen azért kezdeményezték, hogy férjhez menjenek.” (Manga 1968: 129). Ipolyszécsénkén például „azt tartották, hogy az a lány, aki elsőnek veszi fel a kiszét, elsőnek megy férhez.” (Manga 1968: 128). Garamkovácsiban a bábura való fejkötőt azoktól a menyecskéktől kérik kölcsön, akik abban az évben mentek férhez (Manga 1940: 86). Boldogon kifejezetten kontyolva, menyecskének öltöztetik fel a szalmabábút (Bruckner 1933:66). Rákoskeresztúron – egyedülálló módon – két bábút hordoztak egyszerre: menyasszonynak és vőlegénynek öltöztették a kiszét, a kihordás után pedig énekelve végigjárták a házakat a lányok, és egy kislányt menyasszonynak öltöztetve maguk közül táncoltak mindenhol, ételadomány reményében. (Sinkovics 1958: 49-50).¹⁴

Manga János Gönyeyt idézve azt írja, hogy a bábút a lányok menyasszonynak, a legények vőlegénynek öltöztették és a bábukat minden falurészben elkészítették. A vőlegényt a legények, a menyasszonyt a lányok vitték. (Manga 1969: 130).

Mindebből jól látszik, hogy a házasság, pártalálás témája mennyire erős mozgatórugója volt a rákoskeresztúri szokásnak.

A házasságra való buzdítás után a rákoskeresztúri szöveg a továbbiakban arról szól, hogy ruhát kell adni a kiszélre, de nincs elég ruha, üresek a ládák:

¹¹ MNT II. 1953: 171. 130. sz.

¹² A *villő* szó eredetéről megoszlanak a vélemények: „egyrészt a szláv *vila, vily* ’tündér’, másrészt a latin eredetű *villus* ’lomb’ szóval hozza kapcsolatba a kutatás.” (Tátrai 1997: 91).

¹³ Ez a feltételezés egybevág Sinkovicsné állításával, miszerint az 1715-ös összeírásban már említett nógrádi eredetű keresztúriak mellé „később Zólyom megyei szlovákok érkeztek, talán éppen Micsenyéről, ahonnan a cinkotaiak is települtek” (Sinkovics 1958:8).

¹⁴ Gébele Mihályné szokásmagyarázata: zti.hungaricana.hu: ZTI_AP_16931c. (Manga János 1967. 07.26.) [Ld. https://zti.hungaricana.hu/hu208004](https://zti.hungaricana.hu/hu208004)

*Nevesti sa krásne,
Ládi majú prázne.
Abi šati mali,
Na kisel' bi dali,
Ale šati nemajú,
Na kisel'a nedajú.*

Ez a szöveg tartalmilag egyértelműen a Hont megyei változatokkal rokon, amelyekben gyakran kiéneklük azokat az asszonyokat, lányokat, akik nem adtak ruhát a kiszére. A horváti változat szerint például:

Piri Margit olyan híres asszony,
ruhát kértünk a kiszére, nem vót szives annyi [adni].¹⁵

A rákoskeresztúrihoz még közelebb áll a kelenyei szövegváltozat:

*Kovács Mária ládája üresen van bezárva.
Mert ha üres nem volna, a kiszére adott volna.*¹⁶

Ez a szövegegyezés alátámaszthatja, kiegészítheti a Rákoskeresztúrra betelepült tótok északról délre vándorlásának térbeli folyamatát: valószínűsíthető, hogy ezeket a szövegrészleteket olyan tót emberek hozhatták tovább Keresztúrra a 18. század első felében, akiknek felmenőik egykor akár Ipoly mente falvaiban is tartózkodhattak a megélhetésük érdekében történő folyamatos északról délre való vándorlás során.¹⁷

Sinkovicsné Zólyom megyét is említi a Rákoskeresztúrra bevándorló tótok lehetséges származási helyeként (Sinkovics 1958:8). Sinkovicsné állítását alátámasztandó érdekes a tanulmányom elején idézett garamkovácsi adat, „ahol a Kyselicát az 1930-as években még kihajtották, majd levetkőztették, a zsúpot széjjeltépték és a patakba dobták, ezt énekeltek:

*Kyselica Morena,
Kiért haltál meg?
A bíró úrért?
Vagy annak fiáért? (Manga 1969: 124)*

Ez a szöveg többszörösen is értékes a számunkra. Rámutat egyrészt a keresztúri kiszehajtásban megőrződött halálkihordás archaikumára, másrészt kapcsolatot mutat a keresztúri szokásszöveg alábbi részletével, amelyben – a garamkovácsihoz hasonlóan – szintén szóba kerül a bíró fia:

*Navarime, navarime červenihó píva, píva,
Opojime, opojime richtaróho sýna,
ag ne bude píti, budeme ho bíti.*

*Főzzünk, főzzünk barna sört,
Megítatjuk a bíró fiát,
Ha nem iszik, megverjük.*¹⁸

¹⁵ MNT II. 121. sz. Horváti (Hont), gy.: Manga János 1938

¹⁶ MNT II. 124. sz. Kelenye (Hont), gy.: Manga János 1941

¹⁷ Manga János szerint a kiszehajtást legtovább Honton tartották. 1948-ban még tradicionális életének rendjébe illeszkedett, az 1950-es évek elején azonban már inkább csak játékból csinálták (Manga 1968: 129-133).

A garamkovácsi szöveg tehát kettős párhuzamot is mutat a rákoskeresztúri szokásszöveggel. Garamkovácsi (Kozarovce) a szlovák-magyar nyelvhatáron fekszik, a történeti Bars vármegyének Hont és Zólyom megyékkel is határos oldalán. Tehát igencsak közel járunk földrajzilag ahhoz, amit Sinkovicsné említett memoárjában a rákoskeresztúriak lehetséges származásáról. Az adat értékességét az is növeli, hogy míg a történeti források a keresztúriak származását a Podmaniczkyak aszódi, nógrádi birtokáig tudják visszavezetni (Puzsár – Ádám 2013: 28), addig **a folklorisztika módszereivel a származás lehetséges eredete még északabbra valószínűsíthető.**

A szlovák nyelvű szokásdalokban általában a *Tavo kysel'*, *tavo* szövegkezdettel találkozunk. Manga János a rákoskeresztúri mellett két további adatot közöl: az egyiket a Balassagyarmat melletti Patvarcról,¹⁹ a másikat pedig a szintén Nógrád megyei Vanyarcról.²⁰ Ez utóbbi azért is külön érdekes, mert első négy sora szinte szó szerint megegyezik a keresztúri szokásdaléval, a folytatásában pedig az a *Píslala kráľovna* szerepel, aminek a vanyarciétól eltérő szövegváltozatát egy rákoskeresztúri, ugyancsak a böjti időszakhoz kapcsolható bújó-vonuló játék dalszövege őrizte meg. A vanyarci kiszehajtás több strófás szövegének első két versszaka (Manga 1969: 129) a következő:

*Tavo kysel', tavo,
kde je tvoje právo
tavo kyselina,
núka šodrovina.*

*Haj ki kisé, haj ki,
Abol a te helyed,
Haj ki, savanyúság,
itt a sódar.*

*Píslala kráľovna
do budína listy,
žeby sa jej chlapci
do tábora žišli.*

*Írt a királyné
Budára levelet,
Hogy az ő fiai
A táborba jöjjenek.²¹*

Ezek az adatok azért fontosak, mert általuk nyomon követhető a tót népcsoportok északról délre való földrajzi vonulásának iránya. A folklorisztikai adatok segítségével szépen kirajzolódik a térképen az a Zólyom/Bars – Hont – Nógrád – Rákoskeresztúr tengely, amelynek mentén a török időket követően, a 18. század folyamán megérkeztek településünk első új, tót nemzetiségű lakói:

¹⁸ Sinkovicsné fordítása (Sinkovics 1958: 50). Manga János szerint a bíró fiának megítatásával, megverésével kapcsolatos szöveg szlovák, morva és cseh vidékekről ismert (Manga 1969: 130). A szöveg kezdősora Tótkomlóson is megmaradt, de ott már nem a kiszehajtás, hanem a menyasszonyjárás részeként (Manga 1969: 131).

¹⁹ ZTI_AP_17070h,i,j,k Ld. <https://zti.hungaricana.hu/hu/154353> és folytatása

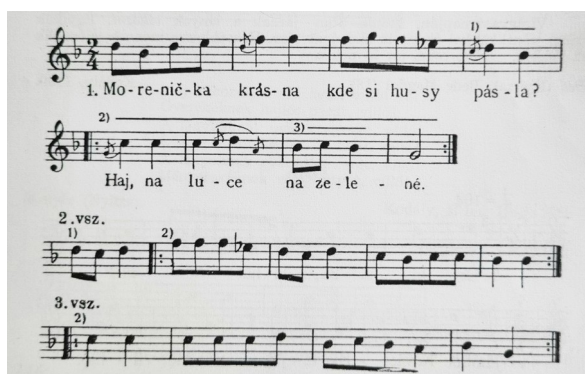
²⁰ ZTI_AP_16865e. Ld. <https://zti.hungaricana.hu/hu/152172/>

²¹ Manga János fordítása.

2. Dallam

A magyar és a szlovák nyelvű kiszehajtás-szokásdalok dallamvilága középkori eredetű. Általában a d-r-m-f-s vagy d-r-m-f-s-l hangkészlettel vagy ezek valamely kivágatával élnek és gyakran gyermekjátékszerűek.²² A Rákoskeresztúron megmaradt dallam ezeknek egyik szép változatát mutatja. A Magyar Népzene Tára vonatkozó leírásai között egyet találtam, a Nyitra megyei Vicsápapátiból, amelynek kezdő sora szinte teljesen megegyezik a keresztúri változat dallamával:

Vicsápapáti a Nyitra-vidéken fekszik, ahol a szlovák és magyar népesség együttélésében egy gazdag, közös folklórhagyomány jött létre. Ez a magyarázata annak, hogy Kodály gyűjtése során magyarok énekelték szlovák nyelven a szóban forgó szokásdalt. A vicsápapáti változat második strófája szövegegyezést is mutat a keresztúri szokásdallal:

*Morena, morena,
zako ho si umrela.*²³

Ez az adat tehát egy északabbra mutató folklorisztikai kapcsolat Rákoskeresztúrhoz ebben a témában; a fenti térképet ezzel a dallampéldával északnyugati irányba képzeletben kibővíthetjük.²⁴

²² A kiszél-dallamvilág vázlatos jellemzését köszönöm Erdélyi-Molnár Klárának.

²³ MNT II. 140. sz. Gy.: Kodály Zoltán 1911. A szöveg helyesen: za koho si umrela.

²⁴ Sinkovicsné a dallammal kapcsolatban azt a következtetést vonja le, hogy a keresztúriak Liptóból jöhettek, mert, „a virágvasárnapi kisze játék szövegét, dallamát egész Szlovákiában ma is csak itt éneklék úgy, mint Keresztúron” (Sinkovics 1987: 5). Sinkovics azonban nem következtet a keresztúriak lehetséges származási helyével kapcsolatban: máshol zólyomi származást emleget (Sinkovics 1958:8). Biztos, hogy az általa említett megyékből vannak dallam- és szövegpárhuzamok, de ezek – jelen tanulmány készítése során – nem kerültek a látóterembe.

Dallamát illetően a rákoskeresztúrihoz még közelebb áll a vanyarci változat (Manga 1978: 126), azonban ez szövegét tekintve – a Nyitra-vidéki példával szemben – nem őrizte meg a halál megidézésének témáját:

10. Tavo, kiseľ, tavo... I. Apková, 61-ročná, 1973

$\text{♩} = \text{ca } 100$

Ta - vo ki - seľ, ta - vo,
 ka - je tvo - je pra - vo,
 ta - vo ki - se - ľ - na,
 mi - ka so - dro - vi - na.

2. Písala kráľovna
 do Budína list,
 seľ sa jej chlapec
 do tábora zblil.

3. Keť sa tam zideme,
 čo robíš budeme,
 od vichor sľeďka
 vojnu započeme.

4. Keť ju započali,
 na boha voľali:
 pomáhaj nám bože
 v našom boľovaní.

3. Szokáscselekvés

Sinkovicsné leírása egyezik Manga János gyűjtésével: Rákoskeresztúron két bábut hordoztak egyszerre, együtt a faluban: az egyiket menyasszonynak, a másikat vőlegénynek öltöztetve. A menet olykor megállt és összeborították a két szalmabábut, mintha csókolóznának (Sinkovics 1958:50).

Délután, a kiske kivitelét követően valakit maguk közül öltöztettek fel menyasszonynak a lányok és házról házra jártak énekelve, főleg a legényes házaknál, táncolva, húsvéti ételadományért cserébe (Sinkovics 1958: 50, 1987: 129; Manga 1969: 127).²⁵ Manga szerint ez a változat a szlovák telepések délre rajzásával Pest, Heves és Békés megyékben is meghonosodott, de eredete Csehországba, Morvaországba és Szlovákiába nyúlik vissza és egyfajta „menyasszonyjárás” irányába fejlődik (Manga 1969: 127).

Országosan viszonylag kevés adat áll rendelkezésre arról, hogy a női mellett férfi bábunak is aktív szerepe van a szokásban. Honton szokás volt az, hogy a lányok kiszehordása után, de attól időben elkülönülve, az esti órákban a legények – mintegy a lányok kiszehajtásának paródiájaként – férfiruhába öltöztetett kiszét hordoztak végig. A bábu kivitelezésének lényegi része volt az erotikum hangsúlyozása: „a nadrág nyílásába kukoricacsövet tettek” (Manga 1968: 132).²⁶ Míg Sinkovicsné meglehetősen finoman fogalmaz, addig Manga nyilvánvalóvá teszi a szokás keresztény tartalmi rétegeinél jóval korábbi, pogány ünnepeket idéző erotikus, párosodást megjelenítő vonatkozásait:²⁷ „Amikor a község végére értek, a bábukát kitették az országútra, alulra a menyasszonyt, rá a vőlegényt, s ez mindig tréfával, pajkossággal történt” (Manga 1969:

²⁵ Az adatközlő Gébele Mihályné szokásmagyarázata: zti.hungaricana.hu: ZTI_AP_16931d. (Manga János 1967. 07.26.)

²⁶ Sinkovicsné sárgarépát említ (Sinkovics 1958: 49).

²⁷ Ezt támasztja alá az is, hogy a bábut Rákoskeresztúron *bakusznak* is nevezték (Manga 1956: 430).

130).²⁸ Az egész rítus a katolikus körmenetek formáját idézte, tartalmilag azonban ezt a formai keretet igencsak profán tartalmakkal töltötte fel a népi szokásgyakorlat. Erre utal az a leírás is, hogy a menetet gyerekek kísérték, akik a menet egész ideje alatt záptojással dobálták a kiszelt (Manga 1969: 130).

Hasonló szokáscselekvéseket ismerünk még Horvátiból (Nyitra vm.) és Rózsaszentmártonból (Heves vm.): „a legények férfibábut készítettek, s amikor találkoztak a lányok menetével, a két bábut összecsóltatták (Manga 1969: 138). A szokáscselekvés célja mindenképpen az volt, hogy a lányok férjhez menjenek.

A vőlegény-menyasszony bábupárossal való párösszevarázsló, dramatikus jellegű játék a rákoskeresztúri kiszehajtás jellegzetes, ám sem a szlovák, sem a magyar hagyományban a hasonló szokásoknak nem jellemző mozzanata. Általában csak egy – női – bábut hordoznak meg.

A párösszevarázslást a kiszehordást kiegészítő délutáni, menyasszonyjárás jellegű szokás is tovább erősítette, amelynek keretében ugyanazt a szokásdalt énekelték, mint a kiszé kihordásakor. Úgy tűnik, hogy Rákoskeresztúr az a legdélebbi földrajzi pont, ahol a kiszehordás és a menyasszonyjárás együttesen van meg. Délebbre, például Tótkomlóson a szalmabábu kivitele már feledésbe merült, helyét a menyasszonyjárás vette át (Manga 1969: 127, 131).

Érdekes módon sem Sinkovicsné, sem Manga, sem Gönyey, sem pedig az adatközlő szokásmagyarázata nem tér ki a bábu megsemmisítésének mozzanatára. Gönyey csak annyit említ, hogy kivitték a bábukát a határba, ahol „egymásután többször összecsóltatták, majd visszamentek a faluba” (Manga 1969:130). Sinkovicsné is hasonlóan fogalmaz: „Nagy vígan bejárták velük a határt, s mikor mindenki elfáradt, hazatértek” (Sinkovics 1958: 50), meg hogy részt vett benne az egész falu (Sinkovics 1987: 133). Ennek magyarázata talán az, hogy a gyűjtés idejében már sokan szégyellnivaló babonának tartották a faluban a szokást.

A régi rákoskeresztúriak mai leszármazottaival folytatott beszélgetések és azoknak a korábbi gyűjtési, szakirodalmi adatokkal való egybevetése némileg segítik pontosítani ezt a hiányosságot.

Burger Erzsébet elmondása szerint az ő gyerekkorában már nem élt a szokás a faluban, de édesanyja lánykorában még megtartották a szokást, amit visszaemlékezése szerint „kiszelégetésnek” mondtak.²⁹ Derzbach Erzsébet arra emlékezett, hogy virágvasárnap, kiszehajtásra is ünneplős ruhában mentek.³⁰ Gácsi Éva már nem tudott felidézni virágvasárnapi emléket, de neki a vízbe dobás rémlett.³¹

A kérdést ismét Manga János segít tisztázni. A vizsgált területen a falvak egy részében, például Ipolybalogon (Lajtha 1933: 161) vízbe vetették, másik részében elégették a bábut. A régebbi szokáscselekvés a vízbe vetés volt és „azoknak a falvaknak a legtöbbszörében, ahol a szalmabábut a vízbe dobták, a rítusnak mindig volt valamilyen kapcsolata a lányok férjhezmenetelével” (Manga 1968: 141). Láttuk, hogy a keresztúri szöveg szerves részévé vált a vízbe ugrást, mosakodást őrző *Febér liliomszál* játék is, aminek hátterében a rituális mosakodás mint szerelmi varázslás ősi hiedelme áll. A falvak egy másik részében viszont, pl. Ipolyvecén „a kiszebábu vízbedobását felváltotta az elégetés – a vízbe már csak a hamuját szórták –, változott a magyarázat is: ezzel a rituális cselekedettel már a határbeli termést védték a fagytól, jégveréstől (Manga 1969: 138). Kelenyén is égették (MNT II. 124. sz.), Ipolyszécsénkében pedig a tüzet a lányok át is ugrálták (MNT II. 127. sz.). Érdekes a galgahévízi változat is: itt meghajigálták, „megrongyolták” a kiszit, majd visszavitték a faluba és annál a háznál szedték szét, ahol fölkészítették (MNT II. 126. sz.).

²⁸ Gönyey Sándor gyűjtésében arról számol be, hogy a bábukát minden falurészben elkészítették. A lányok készítették a menyasszony, a legények a vőlegény bábut és nemenként elkülönülve is vitték (Gönyey 1952).

²⁹ Beszélgetés Burger Erzsébettel, 2021. 03.13. és 2019. 10. 29.

³⁰ Beszélgetés Derzbach Erzsébettel, 2021. 03.19.

³¹ Beszélgetés Gácsi Évával 2025. 03.31.

Ez a szokáscselekvésben és azzal együtt a szokásmagyarázatokban bekövetkező változás Rákoskeresztúron is minden bizonnyal végbement, ezzel párhuzamosan a szokás pedig a menyasszonyjárás irányába fejlődött, amiről a források határozottabban is emlékeznek.

Úgy tűnik, mintha maga a bábuk rituális meghordozása, tréfás esküvői menetre emlékeztető erotikus játékokkal teletűzdelt vonultatása a 20. század első harmadában már lényegesebb eleme lett volna a szokásnak, mint maga a bábuk megsemmisítése. A szokás hiedelemháttére és a megváltozott közösségi igények³² szempontjából a vízbe vetés/megsemmisítés már kevésbé tűnt azonosulásra alkalmat adó, identitásképző eseménynek a közösség és az egyén számára.

Végül soron egy évszázadok alatt végbemenő organikus fejlődési folyamat hatására **a rákoskeresztúri kiszehajtás szokásában együttesen őrződtek meg a pogány- és középkori archaikumok (halálkihordás, erotikus vonatkozások) a 20. században is még szervesen ezekre rétegződő szokáselemekkel (a pünkösdi királynéjárásra emlékeztető adománykérő szokás, a menyasszonyjárás).**

---

³² Egyre többen kezdtek bejárni Budapestre dolgozni, piacolni. A falu lakóinak élete, gondolkodása a 20. század elejétől egyfelől a nagyvárosi igények kielégítése mentén (piacolás), másfelől a nagyvárosi életformába való integrálódás mentén formálódott (Gordos 2009).

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Összegezve a fentieket, úgy gondolom, **a rákoskeresztúri kiszehajtás számos olyan egyedi, formai és tartalmi elemet sűrít magába, ami egyértelműen ritkaságnak számít a Kárpát-medencéből ismert virágvasárnapi szokások között:**

- a magyarság környezetében élő szlovákok között egyedülálló módon megőrizte a halálkihordás archaikus, koraközépkori szokását
- szövege magába olvasztotta a rituális mosakodás mint megtisztító, megújító szokáscselekvés emlékét, ami az általam eddig ismert szövegváltozatokban viszonylag ritka
- a pogány és keresztény hatások egyaránt nyomot hagytak a rajta, így a szokás a Kárpát-medence kultúrtörténetének egy igen izgalmas, gazdagon rétegzett és több nemzetiséghez is kapcsolódó lenyomatát adja
- a szokás összehasonlító folklorisztikai elemzésével kirajzolódni látszik a Rákoskeresztúrra betelepült tót lakosok távolabbi származási helye és vándorlási útvonala
- a rákoskeresztúri kiszehajtást két bábuval (egy férfi és egy női) járták, ami Kárpát-medencei összehasonlításban is különlegessé, egyedivé teszi a szokást.

A néprajzi szempontok mellett **három, a jövőre irányuló célból** is indokoltnak látom a szokás helyi kulturális örökségként való deklarálását:

1. **A szanáláskor identitását veszett helyi közösség eszmei rehabilitációjára** véleményem szerint nagy szüksége van Rákosmentének. A szanálás egy drasztikus beavatkozás volt a helyi, évszázadok alatt kialakult életformába, amelynek traumáját, kimondatlan veszteségeit az egykori lakosok és azok leszármazottai még a mai napig is cipelik magukkal. A rákoskeresztúri kiszehajtás szokásának deklarált megbecsülése a felszámoló/felszámolt egykori falusi kultúra értékének megbecsülését is jelenthetné egyben. Meggyőződésem, hogy ennek kinyilvánítására alkalmas ez a népszokás.
2. **A hagyományos helyi kultúra megbecsülése, értéként való elismerése a feltétele annak, hogy a 21. századi rákosmenti identitás újradefiniálható legyen.** A keresztúri kiszehajtás sűrítetten szimbolizálja azt a folyamatot, amelynek során a Keresztúrt alkotó népek saját identitásukat időről időre keresték, megépítették, újraalkották. Rákosmentinek lenni annyit tesz, mint saját identitásunkat folyamatosan újrakonstruálni. Ezt üzeni nekünk a mába a rákoskeresztúri kiszehajtás. Általa a 21. századi rákosmenti identitás érthetőbbé válik és megalapozottabbá tehető. Ezzel nemcsak őseink szellemének, hanem a saját jövőnknek is tartozunk.
3. **A kiszehajtás szokása napjaink megváltozott társadalmi keretei között is alkalmas a közösségteremtésre.** Ez a népszokás kiállta az idők próbáját. Gyakorló pedagógusként mondhatom, hogy akár az iskolarendszerű oktatásban, akár azon kívül, a rákoskeresztúri kiszehajtás eszmeisége, a hozzá kapcsolódó szokásdalok, szokáscselekvések és bőjt játékok szép eredményekkel közvetíthetők, adaptálhatók és 21. századi közösségi élménnyé formálhatók.

Mindezek alapján tisztelettel kérem, **hogy a Rákoskeresztúri Kiszehajtást – mint a jövő számára kiemelten megőrizendő helyi kulturális örökséget – vegyék fel a Rákosmenti Értéktárba.**

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Szakirodalom

Bartók Béla és Kodály Zoltán (szerk.), dr. Kerényi György (s.a.r)

1951 *A Magyar Népzene Tára I. Gyermekjátékok.* Akadémiai Kiadó, Budapest.

1953 *A Magyar Népzene Tára II. Jeles Napok.* Akadémiai Kiadó, Budapest.

Bruckner Jenő

1933 A nagybőjt eltemetése a pestmegyei Boldogon. *Ethnographia* XLIV. 66-68.

Gazda Klára

2017 Fehér lilomszál. In: Uő: *Nyiss kaput, új bíró! Népi játékok szimbolikus üzenete.* Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 79-121.

Gordos Anna

2009 *Faluból főváros. A paraszti élet átalakulása Rákoskeresztúron a szanálás után (1975-2008).* Szakdolgozat. ELTE BTK.

Lajtha László

1933 A kiszejárás a hontmegyei Ipolybalogon. *Ethnographia* XLIV. 161-162.

Leskó-Dely Tercia

2018 *Rákoskeresztúri kincsesláda.* Magyar Néprajzi Társaság, Budapest.

Manga János

1940 Virágvasárnap a palócoknál. *Búvár* VI. (3) 85-88.

1956 Morena a jej mad'arské obmeny. *Slovenský Národopis* 4. 421-452.

1968 *Ünnepek, szokások az Ipoly mentén.* Akadémiai Kiadó, Budapest.

1969 A magyarországi „kiszehajtás” történeti rétegei. *MTA I. Oszt. Közl.* 26. (1-4) 113-142.

1978 *Z minulosti Veňarcu – Vanyarc múltjából.* Tankönyvkiadó, Budapest.

Ortutay Gyula (főszerk.)

1980 *Magyar néprajzi lexikon. Harmadik kötet, K – Né.* Akadémiai Kiadó, Budapest.

Puzsár Imre – Ádám Ferenc

2013 Rákoskeresztúr társadalom- és gazdaságtörténete az újratelepüléstől a városgyógyításig. In: Ádám Ferenc (szerk.): *Rákoskeresztúr története.* Rákosmenti Múzeumbarát Egyesület, Budapest, Rákoskeresztúr, 25-77.

Sinkovics Istvánné Kalina Julianna

1958 *Rákoskeresztúr.* (Tanulmányok Budapest néprajzából I.) Bibliotheca Kiada, Budapest

Tátrai Zsuzsanna – Karácsony Molnár Erika

1997 *Jeles napok, ünnepi szokások.* Planétás, Budapest.

Adattári dokumentumok

Gönyey Sándor

1952 *Szokások, viselet Budapesten*. Kézirat. Néprajzi Múzeum, Etnológiai Archívum, EA 14981

Sinkovics Istvánné Kalina Julianna

1987 Mi volt falunk Rákoskeresztúr. Kézirat. Néprajzi Múzeum, Etnológiai Archívum, EA 23370

<https://zti.hungaricana.hu/hu/206298/>

[a rákoskeresztúri kiszehajtás szokásdala és a szokás magyarázata. Hangfelvétel]

Adatközlőkkel való beszélgetések

2019. 10. 29. Beszélgetés Burger Erzsébettel (szül. 1956)
2021. 03. 13. Beszélgetés Burger Erzsébettel (szül. 1956)
2021. 03. 19. Beszélgetés Derzbach Erzsébettel (szül. 1944)
2025. 03. 31. Beszélgetés Gácsi Évával (szül. 1965)

Rövidítések

MNL III: =

Ortutay Gyula (főszerk.)

1980 *Magyar néprajzi lexikon. Harmadik kötet, K – Né.* Akadémiai Kiadó, Budapest.

MNT I. =

Bartók Béla és Kodály Zoltán (szerk.), dr. Kerényi György (s.a.r)

1951 *A Magyar Népzene Tára I. Gyermekjátékok.* Akadémiai Kiadó, Budapest.

MNT II. =

Bartók Béla és Kodály Zoltán (szerk.), dr. Kerényi György (s.a.r)

19513 *A Magyar Népzene Tára II. Jeles napok.* Akadémiai Kiadó, Budapest.

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: ---

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

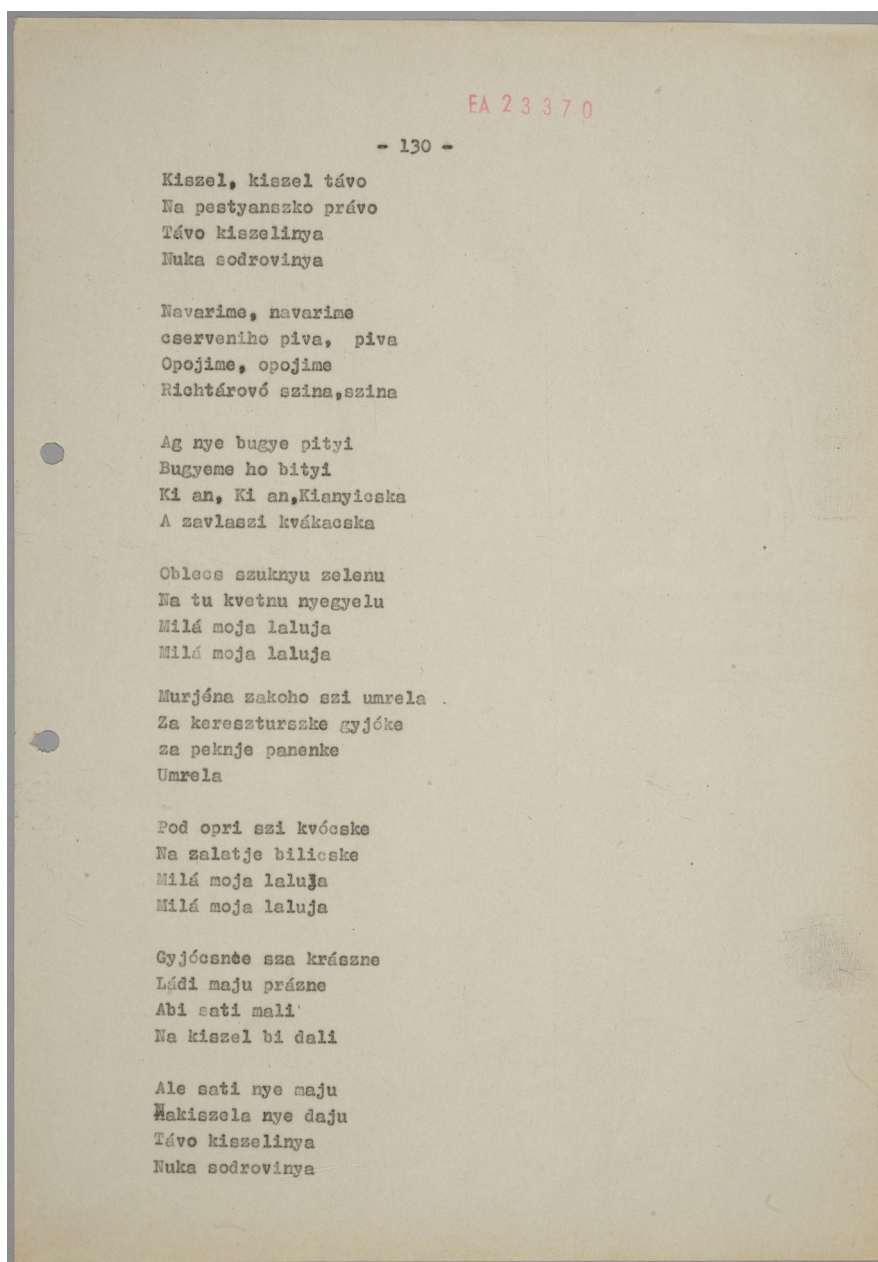
A virágvasárnapi kiszehajtás videós rekonstrukciója, 2021-es adaptációja a rákosmenti Forgórózsa Tánc- és Énekegyüttes táncosainak közreműködésével:

<https://youtu.be/DPwOnNbShMo?si=JsOJk8HKs1Nl09KN>

Fénykép a szokásadaptációról (2021):

A rákoskeresztúri kiszehajtás egy változatának szövege Sinkovicsné kéziratából (EA 23370), valószínűsíthetően Manga János 1967-es gyűjtése alapján:

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat.

Szakmai ajánlás a

"Rákoskeresztúri kiszehajtás"

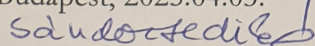
települési értéktárba történő felvételéhez

Budapest 17.kerületének egyik városrésze, Rákoskeresztúr néprajzi szempontból különös színt képvisel. Az egykor önálló településen 1950-ben a fővárosba olvadva jelentős lélekszámú szlovák eredetű nyelvi-etnikai kisebbség élt, s ezzel együtt a kisebbségekre jellemző módon a népi műveltség elemeinek hosszabb fennmaradása volt tettenérhető. A 21. századra azonban a keresztúri szlovák kisebbség nyelvi-kulturális asszimilációja végérvényesen megtörtént.

Ezért is tartom kiemelten fontosnak egy a szlovák nyelv emlékét megőrző népszokás értéktárba való beemelését. További érv a gondos néprajzi szakértelemmel felkutatott, kitűnően adatolt rítus kulturális örökségelemként való azonosítása, megőrzése és annak támogatása mellett, hogy élő hagyományként a jelen kulturális gyakorlatában is helyet kaphat. A Gordos Anna által készített Javaslatból meggyőzően kirajzolódik a szokás más változataitól karakteresen eltérő, lokális és etnikus sajátosságokat hordozó karaktere (páros bábú, menyasszonyjárás, a halál képzetekkel való egyedi kapcsolata). Ugyanakkor azt is érdemes hangsúlyozni, hogy a kiszehajtás, kiszézés a jelenben, városi környezetben is jól adaptálható, feléleszthető, közösségteremtő, lokális közösségeket megtartó potenciállal rendelkezik.

Mindezek alapján a felterjesztést az értéktár bizottságának figyelmébe ajánlom, az értéktárba való fölvételt messzemenőig támogatom.

Budapest, 2025.04.03.

Sándor Ildikó PhD

szakmai vezető

Közművelődési és Tudományos Szakcsoport

+36 30 709 6695

sandor.ildiko@hagyomanyokhaza.hu

1011 Budapest, Corvin tér 8.

1276 Budapest Pf.: 1147

Támogató levél

Alulírott Erdélyi-Molnár Klára, a *HUN-REN Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézet Népzene- és Néptáncutató Osztály és Archívum* munkatársa, az *MTA – HUN-REN BTK Zenetudományi Intézet Népzenei és Néptánc Archívumának* munkacsoport-vezetője jelen irattal támogatni kívánom Gordos Anna kezdeményezését: a *rákoskeresztúri kiszelégetésnek* a *Rákosmenti Értéktárba* való felvételét.

Népzene kutatóként hosszú ideje foglalkozom a magyarországi szlovák folklórhagyományok vizsgálatával. Leskó-Dely Tercia *Rákoskeresztúri kincsesláda* című kötetének (Magyar Néprajzi Társaság, Budapest, 2018) egyik szerzőjeként magam is jól ismerem mind a szóban forgó szokást és annak gyűjtött változatait, mind a szokás számos további szlovák és magyar változatát, illetve a rájuk vonatkozó szakirodalmat. Egyetértek Gordos Anna megállapításaival a szokás értékeivel kapcsolatban; a szokást bemutató tanulmányát igen alaposnak és helytállóknak találom. Magam is úgy gondolom, hogy e szokásnak a helyi lakosság, főként a fiatal korosztály számára való megismertetése, a videófelvételen is látható, rendkívül érzékeny és hozzáértő módon való visszatartása, a szokásban rejlő esztétikai és szellemi értékek rendszeres felelevenítése szép és erős eleme lehet a helyi identitás erősítésének. Hálával tartozunk azoknak a régen és még régebben élt keresztúri lakosoknak, akik ezt az értéket ápták, és csak kívánhatjuk, hogy ezt a figyelmet a jelen és a jövőbeli keresztúri lakosok is megadják a *rákoskeresztúri kiszelégetés* szokásának.

Kérem tisztelettel az Értéktár Bizottság tagjait, hogy támogatásomat méltányolni szíveskedjenek.

Budapest, 2025. április 5.

Erdélyi-Molnár Klára
Erdélyi-Molnár Klára

Hozzájárulási nyilatkozat

Alulírott,

Gordos Anna

hozzájárulok, hogy a „Rákoskeresztúri kiszelégetés” című települési Értéktárba benyújtott Javaslatom Együttesünk tulajdonát képező kép- és videómelléklete nyilvános felhasználásra kerüljön a forrás megjelölésével.

Budapest, 2025. 04. 07.

Pusztáné Gordos Anna

Forgórozsa Tánc- és Énekegyüttes vezető

1173 Budapest, Sima u. 37.

gordostanc@gmail.com